

P.P.(=HP=1) m. 22 a 30

KŘESŤANSKÉ LISTY A KUSŮV LID

Časopis Národní Jednoty československých Protestantů v Americe a v Kanadě

Ročník LXV (XXIV)

Chicago, Illinois únor — (February) 1963

Číslo (No.) 2

Reentry of Second Class matter at the Post Office at Taylor, Texas. Acceptance for mailing at a special rate of postage provided for in section 1103. Act of October 3, 1917, authorized July 11, 1918.

Čeněk Holeček:

ABRAHAMU LINCOLNOVI

*Kdybych žil v době Tvé, ó Abrahame druhý,
v Tvém táboře bych stál,
když víchr zhouby vál
a všeň trhala smluv sjednocení stuhy.*

*Tou cestou z pustiny až do Bílého domu,
kdo vedl Tě výš a výš?
Kdo pomoh nést Tvůj kříž
od proutku útlého až ku plodnému stromu?*

*Kdo slávu nehl-dá, tomu i zisk je cizí.
Tys vedl s pýchou boj
a lži, v níž zla je zdroj,
jak Demos vířený v němž srdce ryzí.*

*Zřels v mládí do hrobu matky i první lásky—
a soucit zachoval
a jak pochodeň plál
a neopustil humanity svazky.*

*Lid prostý milovals již pro ten jeho počet.
Proň, z něho vládu chtěl.
Když rachot bitev zněl,
sbor dobré vůle řadils zítřka do čet.*

*Tvé srdce neznalo svět otroků a pánů,
I černých klaves řad
pro souzvuk nutno znát,
by příslib rovnosti zněl vsříc novému ránu.*

*Jak bych Tě neměl rád, svobody Kapitáne!
Tys velel: Nezradit!
Hrud' smrti nastavit
kde v sázce volnost je a slovo dané.*

*Spí, bratře, klidný sen! Tvůj příklad dosud
svítí!*

*Jak Ty, své srdce dám
bratrství vidinám —*

Pán života jak všechny nás chce mít!

Otto A. Piper:

Moudrost Boží a moudrost světa.

(Redaktor doufá, že volný překlad níže otištěné studie prof. dr. O. A. Pipera zaujme čtenáře t. l. Studie byla napsána rok po ukončení druhé světové války. Její základní these jest stále aktuální. — Profesor Piper je německého původu. V před-hitlerovském Německu byl profesorem theologie v Münsteru, kde nastoupil po Karlu Barthovi. Po opuštění Německa, řadu let před začátkem druhé světové války, působil několik let v Anglii. V r. 1938 přijal pozvání do U. S. A. na seminář v Princetonu, kde doposud působí. Dr. Piper jest nyní americkým občanem a v theologických kruzích amerických zaujímá vůdčí místo mezi interprety biblického realismu.)

I. Kor. 2:6-8,10.

I. KRIZE POZNÁNÍ

Jedno z velkých temat Pavlových v prvním listu ke korintským, jest kontrast mezi lidskou moudrostí a poznáním a mezi Boží moudrostí. Pavel oslovuje sbor, jehož členové byli neobyčejně pyšní na své vzdělání a učinnost, a z nichž někteří hleděli povýšeně na židovského misionáře Pavla. Jeho evangelium se jim zdálo býti příliš prosté a primitivní. A tak Pavel jim musel nejprve vyložit rozdíl mezi jejich učeností a Boží moudrostí, která byla základem jeho poselství.

V současné době se nacházíme na podobném rozcestí historie. Věda pokročila v posledních desetiletích mílovými kroky. Člověk se dnes pohybuje se stejnou lehkostí na zemi i pod zemí, na vodě i pod vodou a ani

KRESTANSKÉ LISTY A HUSOV LID

Christian Journal and the People of Hus
Křesťanské Listy 1898 Husův Lid 1940

Vychází měsíčně. Vydává Národní Jednota
Československých Protestantů v USA
a Kanadě

Published monthly by the National Union of
Czechoslovak Protestants of America

Redaktor (Editor) J. P. Tatter

2650 Leyden Street, Denver 7, Colorado

Články, zprávy pro časopis a knihy k recenzi
poslejte na redaktora.

Za své příspěvky odpovídají autoři sami.

Předplatné — Subscription \$2.00 per year.
Předplatné, milodary na časopis, jakož i pří-
spěvky Jednotě . . . k podpoře strádajících
uprchlíků, dětí a nemocných, zasílejte laska-
vě na adresu pokladníka Jednoty:

Mr. John Opie, 4800 South Hoyne Ave.,
Chicago 9, Illinois

Return address Adresa Administrace
4800 South Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois

vzdušná oblast, která po tisíciletí byla vý-
lučnou doménou ptactva, není mu neznámou
a nedostupitelnou. Člověk v pravdě proniká
rozsáhlé dimenze protoru a o neivzdáleněj-
ších hvězdách ví toho pomalu tolik jako o
svém nejbližším okolí. Věky mu zjevily svá
tajemství v geologických nánosech. Stroje zvý-
šily mnohonásobně sílu jeho smyslů. Zná
mikroby, bakterie a bacilů lidskému oku ne-
viditelné a dokonce je schopen vážít i měřit
elektrickou a magnetickou energii. Nejosl-
d-
něji pak se mu konečně podařilo roztržiti
atom, tu nekonečně malou částičku hmoty,
kterou věda po staletí pokládala za nerozbi-
telnou, nerozdělitelnou (a-tomom).

Jest to však jeden z největších paradoxů
života. Že právě tento poslední a největší vě-
decký objev z diskreditoval vědu. V posled-
ních 200 letech přibývalo lidí, kteří věřili, že
pro lidský rozum neexistuje omezení a že
věda nakonec rozřeší všechny lidské problé-
my. I náboženští lidé přestávali důvěřovat v
cenu víry a mnozí myslili, že má-li nábožen-
ství přečkat, že se nějak musí přizpůsobiti
vědě. Dnes však věda stvořila problém, který
jest absolutně neschopna rozřešiti svými me-
todami. Bylo to sladké a povzbuzující věřit v

nikdy nekončící pokrok; mysliti si, že vše
nutně bude lepší rok od roku a z generace
na generaci a že stále větší a větší počet lidí
nalezne štěstí a uspokojení v životě. Tento
optimism jest pryč! Hrozná moc atomu stojí
nyní v pozadí celého lidského života a je
snadno objavitelná i za politikou velké Troj-
ky!

Tato chmurná nálada se však šíří hlouběji
a dále než jen do vztahů mezinárodně-poli-
tických. "Atomová doba" zasahuje každého
z nás nějak osobně. Válka a chaos, který ji
následuje, vzbuzují v myslích i dřívějších op-
timistů otázky: Jaký smysl má život? Proč
mají lidé vychovávat děti, jestliže tyto mají
hynouti na bojištích, neb umíratí hladem a
epidemickými chorobami rozpoutanými pří-
štímí válkami? Proč se mají národové totálně
ničit, když není zvláštních vyhlídek na plně
svobodný život? . . . Tyto a podobné otázky
vedou nás nakonec k nejtěžšímu problému
života: k otázce DOBRA. Proč bych měl být
já dobrý, když druzí nejsou a proč je to pro
mě tak nesnadné býti dobrým?

Na všechny tyto a mnoho jiných otázek
věda nepřináší jasné a přesvědčivé odpovědi,
takže při konečné analýsi můžeme říci: věda
rozmnožila naši zmatenost místo aby ji roz-
ptýlila. A jako výsledek moderní vědy shle-
dááme, že život se stal tak nesmírně kom-
plikovaný, že se téměř zdá, že s každým no-
vým objevem se vzdalujeme od naplnění na-
děje na konečné rozluštění našeho nejživot-
nějšího problému, totiž pokojného a spra-
vedlností vyplněného života. Zatím, co socio-
logové, psychiatři a národohospodáři mluví a
píší o moderním člověku, jest zřejmé z je-
jich vzájemných a mnohých kontradikcí, že
oni sami jsou také zmateni. S jistotou můžeme
tvrdit, že u nich nenalezneme pomoci!

II. BOŽÍ MOUDROST

Lidem, kteří jsou takto zmateni, apoštol
Pavel by asi řekl: "Ovšem, věda nemůže dát
odpovědi na vaše otázky. Věda však není
jedinou cestou, po níž lze dojiti k poznání
podstaty věcí. Pro Pavla věda byla "mou-
drostí tohoto světa; jinými slovy: všechna
věda o čem ví jsou věci, které tvoří univers
a síly, které jej drží pohromadě a v pohybu.
Skutečnost, o které věda mluví a již zná,
jest jenom jeden z úseků všeho jsoucna a ne
jeho celek. Vědec zkoumá tu sféru skuteč-

nosti, která mu je dostupná jeho vlastním rozumem. To je jistě rozsáhlá oblast. Tak rozsáhlá, že zúdný z lidí není schopen si osvojit i jenom částečnou znalost všech oborů vědy. Dále věda, i když vědec sám věří v Boha, studuje svět a všechny problémy oez zřetel k *nejvyšší skutečnosti* — totiž že je Bůh-Stvořitel. A přece dobře víme, že tento svět se nestvořil sám sebou, ani, že jej stvořil člověk. Svět byl stvořen Bohem a tím má i cíl, k němuž spěje podle Boží vůle. Věda diskutuje o účincích a jejich příčinách, ale nenaučila se všimati si rozsáhlého pole konečných cílů a prostředků, přestože víme, že bez cíle nejsme schopni činnorodě jednat. O konečných cílech víme toho však hrozivě málo. Cíl universu zůstává pro nás tajemstvím. To není překvapující, protože Bůh je osobnost, a výsadou každé osobnosti jest míti tajemství, které nikdo jiný nemůže znát pokud tato osobnost je sama nezjeví. Vše, co osobnost myslí a chce zůstává neviditelné a neznámé jiným tak dlouho pokud dává přednost uchovat "tajemství" ve svém srdci a myslí. A jest to právě toto "tajemství osobnosti", které nám naznačuje omezení, kterému podléhá věda. Vědec nám může přesně popsat jak se něco stalo, ale není schopen vysvětlit konečné důvody proč se tak stalo. Není proto divu, že vynikající lidé mezi nevěrci vynikají schopností analyzovat naši dobu i naše životy, ale při tom jsou bezmocni, když se někdo zeptá: "A proč je to vše tak?"

Vše však vypadá zcela odlišně, jestliže věříme v osobního stvořitele. Bůh stvořil tento svět takový, aby tento sloužil Jeho cílům. Každý z nás nějak cítí, že musí býti nějaký účel a smysl v tomto světě, stejně jako hledáme účel i ve svém vlastním životě. Co však jest přesně tímto účelem nedovedeme poznat sami ze sebe. V tom jest jistě i důvod proč je na světě tolik organisovaných náboženství. Jsou zajisté projevem mnohých pokusů se strany člověka po uhodnutí smyslu a cíle života a světa. Tak jako my často chceme získati představu o charakteru člověka z jeho činnosti, tak světová náboženství se pokouší interpretovat Boha z toho, co On činí v tomto světě. Víme však, jak je to nesnadné znáti správně osobu, se kterou nejsme dobře obeznámeni. Oč těžší jest potom pro lidskou

bytosť poznati charakter nebo podstatu Boha z věcí tohoto světa. Nejenom, že nejsme schopni poznávati univers v jeho plnosti, vše to, co kdykoli a kdekoli bylo a bude, ale my ani neumíme naléztí správný zorný uhel tak, abychom viděli život v jeho pravé perspektivě. Nesnadnost tohoto úkolu jest pak ještě zvýšena naším egotismem. Raději než bychom se dívali na věci objektivně, snažíme se je vykládat podle toho, co znamenají pro nás a to často tím způsobem, že se nejprve ptáme: "Co mi to vynesé? Jak mohu uniknouti nebezpečí, kterým mě osud pronásleduje?" Toto jest všobecná tendence lidstva. Máme-li hledat daleké cíle Boží, my se raději soustředíme na objevování několika řádek právě uplynulých událostí, které se k nám nějak sbíhají a výslednici tohoto soustředění pak nazýváme "smyslem našeho života". Je to tato samolibá misinterpretace, která zvrací naši částečnou známost a úplnou falešnost poznání, kterým vládcové tohoto světa byli tak svedeni, že ukřižovali Toho, který byl poslán, aby přivedl tento svět k slavnému konci. Způsob, jakým si klademe životní otázky naznačuje, že se dopouštíme stejných omylů. Kdybychom si plně uvědomili, co to znamenalo, že Bůh stvořil svět, pak bychom raději hledali Boží cíl v životě bez ohledu na to zda v nás tento vzbudí pocit radosti nebo neštěstí, než jen se pokoušet "vyrazit" to nejlepší z naší minulosti. Ani si často neuvědujeme, jak jsme sebevědomí a směli v plození svých problémů.

Nechci tvrdit, že je zásadně špatné sledáváme-li život komplikovaný. Život má své problémy a k tomu velmi vážné! . . . Omyl, kterého se však dopouštíme při řešení "životních" problémů jest ve směru, kterým hledáme pro odpověď. Často začínáme s předpokladem, že jsme se narodili proto, abychom byli šťastni! A zatím máme začínat od skutečnosti, že je to Pán Bůh, který ze své moudrosti a milosti nám dává štěstí a vůbec vše, co máme ve svém životě. Vycházíme-li ve svém myšlení z prvního předpokladu, pak není divu, že Boží moudrost jest nám skryta. Říkám-li "nám" tím nemyslím jenom nedověrný lid, ale i t. zv. křesťany, kteří se vši svou vírou, o níž tvrdí, že ji mají, nejsou schopni objeviti konečný smysl života. Tito lidé se často nesprávně utěšují tím, že si ří-

kají: "Skutečnost, že život se zdá bezvýznamný nic neznamená, protože při vzkříšení vstoupíme ve věčnou blaženost, jejíž krása nám vynahradí všechna životní zklamání." Bible jest na míle vzdálena tomuto druhu defetism. Bibličtí pisatelé zvláště apoštolové, věděli velmi jasně, že Boží moudrost všechno řídí k stanovenému, univerzálnímu cíli. A proto tak neúnavně hledají v životě, který žijeme na této zemi, protože jen tak došli i zdůvodnění konečných cílů Božích. Tajemství Božího účelu života našli apoštolové v Ježíši Kristu.

III. JEŽIŠ KRISTUS — MOUDROST BOŽÍ

Jsou dva způsoby, jimiž možno přemýšlet o Pánu Ježíši. Jeden jest: viděti v něm velikého muže, snad největšího ze všech lidí. To je způsob, kterým o Ném přemýšlí mnoho moderních lidí. Šalom Ašů a řada jiných liberálních Židů říká, že Ježíšova mravní velikost jest hlavním důvodem, pro který ho následují. Nikdy nebyl žádný židovský učitel hlubší a svatější než tento muž z Galilee atd.

Jest však ještě druhý způsob, kterým možno hleděti na Ježíše. Učedníci Ho nazývali Synem Božím. Toto označení neznamená jen, že přišel z nebe, ale také a nade vše, že v Ném a skrze Něho Pán Bůh zjevil a uskutečnil svůj plán, který měl od počátku s lidstvem . . . V Pánu Ježíši Bůh zjevil jak lidský život měl a má vypadati podle Jeho vůle. Před příchodem Krista lidé více mysleli o sobě než o Pánu Bohu. Sosláním svého Syna Bůh jednou pro vždy učinil jasným, co to znamená býti člověkem — člověkem Božím. Ježíš učil své učedníky příkladem, co je pravé lidství; co to znamená "žítí každým slovem vycházejícím z úst Nejvyššího". Co to znamená činit vůli Otce, býti účastníkem ve věcech Otce svého a mítí plné obecenství s Otcem v každé chvíli, jako Otec měl s Ním. Když Pán Ježíš volal učedníky k sobě, tu si tito teprve uvědomili, že nebeský Bůh jest s nimi i na zemi. Dříve si toho nebvli vědomi. Proto též nežili plný lidský život. Člověk jest v pravdě člověkem jenom tenkrát, když žije v živém obecenství s Bohem. S tímto uvědoměním učedníci současně přišli k poznání, že pravé obecenství s Bohem jest možné jenom skrze Krista a Jeho následování. ("Jít' jsem ta cesta, i pravda,

i život. Žádný nepřichází k Otci nežli skrze mne" Jan 14:6). Dokud neuvěříme, že Pán Bůh se k nám sklání jenom skrze Pána Ježíše Krista, do té doby nežijeme plným a účelným životem . . .

IV UČENÍ SE BOŽÍ MOUDROSTI

Ap. Pavlovi radost byla zvláštním kriteriem křesťanského života. Věřící člověk jest osobnost, která se cítí v pravdě šťastná. Avšak kolik t. zv. křesťanů by se nám odvážilo říci, že jsou opravdu šťastni? Jsou mnozí, kteří říknou, že nepochybují o tom, že Boží moudrost jest za každou skutečností, avšak známost o tom působí spíše neradostný pocit, protože nám otevírá oči pro vidění tragických elementů lidského života. — A nejsou dnes křesťané po celém světě až k smrti zastraseni z nepopsatelného utrpení, které zasáhlo téměř celý svět? — Nejsme-li však schopni i v takovéto situaci dosáhnouti klidu myslí, pak jest to jenom důkazem toho, že jsme se ještě nenaučili znát Boží moudrost. Tato se pak liší od zemské moudrosti nejenom původem, ale i způsobem chápání věcí. Když nám Písmo sv. odkrývá tajemství Božího cíle, tak nám nejenom říká, že Pán Bůh má plán s tímto světem (kdyby však Písmo zůstalo jenom zde, pak by evangelium bylo jenom filosofií neb jedním ze světových názorů), a že za tímto cílem jest určitý Boží důvod! Lidé o tom často pochybují, protože, na základě jen lidské zkušenosti, vidí často jinou skutečnost: totiž, jak síly zla zdánlivě jsou silnější než dobro a že příroda sama někdy zachází s člověkem až s překvapující lhostejností. Lidský um a síla nejsou vždy schopny úspěšně jí čelit. My však máme zdroj, ze kterého můžeme čerpat sílu i pro ty nejtěžší boje. Evangelium lásky Boha Ježíše Krista, které není žádnou sentimentálností, ale rozhodnou výzvou k činnorodě práci a k láskyplnému hledání všeho, což bylo zahrnuje; — toto evangelium jest naš: výzbrojí. Dokud se však sami ve svém životě, svou vlastní životní zkušeností, neseznámíme s touto Boží láskou, do té doby nejsme ani schopni chápat Boží moudrost.

Tuto zkušenost nenabýváme automaticky jakožto důsledek našeho obrácení, ani ji nemůžeme získat rozumovou výpravou do oblastí zjevení Boží moudrosti. Po pravidle to trvá hodně dlouho, než člověk Boží mou-

ďrost pochopí a částečně si ji i osvojí. Křesťané bývají v pokušení vykládati si osobní Boží vztah k nim jako potvrzení jejich přirozeného egotismu. Myslí si, že je to důkazem toho, že Pán Bůh miluje právě je tím, že k nim přichází osobně. Zvolna však, ale jistě, Kristův duch pracuje v jejich srdcích — a jednoho dne porozumí tomu, že svět nebyl stvořen pro jejich slávu, ale spíše, že oni a svět byli stvořeni pro slávu Boží. Ani sám náš Pán a Spasitel nebyl koncem sám sobě. Syn byl poslán svým nebaským Otcem proto, aby dílo stvoření dokonal tak, aby tento svět mohl být spasen. A tak osobní cesta, způsob, kterým nám Pán Bůh vyhlašuje své evangelium, nikterak neznamená, že my sami bychom snad byli více hodni jeho pozornosti než jiní lidé. Spíše můžeme říci, že tento osobní charakter Boží zvěsti jest dalším důkazem Boží milosti a lásky, která nás hledá a miluje, i když si to nezasloužíme. Jenom když toto plně pochopíme, pak jsme duchovně dostatečně vyrostli k tomu, abychom chápali Boží moudrost a získali zbroj pro boj s jakoukoli pochybností. Též si pak uvědomujeme, že tato hledající láska jest mocnější, než jakákoli síla zemská, protože Pán Bůh sám jest tou silou! V poetickém zápalu, autot Písni písní chválí smyslnou lásku jako tu, která je silnější než smrt (Píseň Š. 8:6). Apoštol Pavel však ve své veliké Písni svaté lásky Boží jde mnohem dále. Proto též může z vlastní zkušenosti tvrditi a volati: "Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? . . . Jist jsem zajisté, že smrt, ani život, ani andělé, ani knížatstvo . . . nebude moci nás odloučiti od lásky Boží, kteráž jest v Kristu Ježíši, Pánu našem." Řim. 8:35, 38-39).

Toto jest revoluční moudrost. Co my nazýváme neúspěchem, není překážkou v Božích plánech k jejich uskutečňování! A co my považujeme za úspěch, jest většinou přechodné a bezcenné! Tu nalézáme rozluštění pro naši spletenost. Náš vlastní život není bohatý a účelný na základě toho, co dokážeme, ale spíše na základě viditelných známek toho, že hledající Boží láska byla v nás dříve než jsme se zrodili. On sám předem vše připravil tak, abychom mohli býti konfrontováni s evangeliem a přivedeni do styku s Ním. Nic nebylo opomenuto s Jeho strany, abychom mohli býti navráceni do obecenství s Ním v

případě, že úmyslně bloudíme anebo se vzpouzíme Jeho vůli. V této jisto.ě jsme schopni státi tváří v tvář nejenom našim osobním, ale i všem problémům a při tom neztratit důvěru v naplnění Boží vůle, i když nás obklopuje zmatek. Víme, že jsme neprožili poslední válku a že utrpení a ne-spravedlnost nás budou obklopotvat na cestě našeho života. Jsme si však jisti tím, že Ježíš Kristus byl s námi v minulosti, rozšiřuje kruh těch, jímž přinesl nezvratý důkaz své lásky. Víme též, že bude s námi i s přístími generacemi i v budoucnosti, rozšiřuje svůj vliv a vládu do plnosti času, kdy každé koleno se před ním skloní a přijme Ho za Pána a vládce. Tento fakt naší víry jest dostatečnou zárukou pro nás, že On jednou zamezí rozmach zla. Ti, kdož pochopili Jeho moudrost a kteří Ho milují, nebudou chtít používat vědeckých objevů pro účely zla, ale spíše se budou snažit skrze ně přinášet zdraví tělu i duši lidské bytosti, která jest stále zraňována hříchem. A tak, jenom skrze moc Jeho lásky, sebevražedný boj lidstva bude zneškodněn. Touto nadějí a vírou vítězíme jako křesťané, nad světem a tímto dočasným životem.

Jiří Kavka:

Vyznání exilu

*Děj bez děje mi exil vypráví
(můj příběh už je dál než uprostřed)
Neřešitelné hvězdy nad námi,
kdybych dohlédl, kdybych neoslep*

*Stín ruky možná na zem padl by
překrásné ruky, ruky sochaře,
stín, který zvedne nebo zahubí
jak pohled času, přímo do tváře*

*Kam odnášejí mrtvou hodinu
Královna zlata šerpou stažená
do soudného dne čeká na novinu
tak toužící, tak neobnažená*

*A na tolik z nedozřelých míst
vytryská řeka, větrá stoliti
Co však se stane s tím, kdo zůstal čist
a celou duši přál si shořeti*

Husův lid nebo Švejkův lid?

Kdybychom mohli zjistit, který Čech (kromě žijících) je ve světě nejznámější, dostali bychom asi takovou odpověď: Hus, Švejk, Masaryk, Dvořák, Čapek, Komenský, Smetana, Beneš. Jejich pořadí by se změnilo podle té které země. Švejk ovšem není postava historická, nýbrž vytvořená Jaroslavem Haškem, avšak neméně reálná a typická, jako kterýkoli z vyjmenovaných.

Stavim úmyslně vedle Husa Švejka, protože oba se tak skutečně objevují v životě českého národa. Hus a Švejk jsou jeho dvě tváře. Jednou více ta, po druhé ona tvář, a někdy tak současně, že tvoří zarážející výraz, který bychom stěží našli v národě jiném.

Je-li Hus představitelem přímého, nesmlouvavého bojovníka za poznanou Boží pravdu, je Švejk prototypem čecháčka, jehož mazanost je maskována prostoduchostí a který to vyhrává tím, že umí nejit cestu nejmenšího odporu. Je to člověk, který nebere mravnost na vážky a je schopen každého podfuku, jestliže mu pomůže z bryndy.

Není každému člověku dána mravní síla a necítí se každý povolán k boji. Co má dělat takový člověk, který je postaven do prostředí a poměrů, které vyžadují přímo nadlidské mravní statečnosti a odvahy k boji? Uchyluje se k švejkovině. Ulejšvá se jak může, a když to jinak nejde, dělá s sebou, přizpůsobuje se, dokonce i nadnáší, jen aby se vyhnul nebezpečnému konfliktu, z něhož nic dobrého nekouká. Ale při tom si myslí své.

Možno se divit, že za dnešních poměrů v naší vlasti se stala švejkovina zbraní slabých? Že Švejk je tam dnes nejrozšířenějším typem? Jsou zajisté i typy vpravdě husovské, ale ty jsou ojedinelé všade ve všech národech. Jednou však budeme žasnout, až se dovíme, jak v této době hrozného útlaku nebyly to v českém a slovenském národě jen zjevy ojedinelé, nýbrž velmi mnozí jedinci, kteří prokázali svou mravní sílu a statečnost velikými obětmi. Dnes se dovídáme jen o některých, ale pak uslyšíme o nesčíslných, a to ze všech vrstev a všech náboženských směrů.

Švejk se neobjevil v českém národě icprve za první světové války. Už v době násilné rekatolizace, či jak my říkáme protireformace,

v 17. až 19. století, se vyvinul prototyp českého člověka, který o Božím Těle nosíval nebesa, ale doma schovával kralickou bibli a potají četl Chelčického postylu. Lidé typu husovského pomřeli v žalářích nebo se ocitli v exilu, kde dali vznik přísloví: "Copak jsem Čech, abych mluvil pravdu?" Bohužel, dnes už toto přísloví neuslyšíme. A přece lidí husovského typu je nejvš potřebl. Švejkové snad udržují národ při životě a pomáhají mu proplout nebezpečnými úskalími. Snad mazaně uhýbají ranám a se varují unáhlených činů. Snad i Švejků má národ potřebl. Ale co pak, když národ vydržel a přežil? Národ nejlze jen proto, aby žil, nýbrž musí mít zde nějaký úkol, poslání, vyšší účel a cíl. Národové, které žili jen pro sebe, se vyžili a zanikli. Jen národové ve službě čemusi, co je vyšší než národ, trvají a se obnovují.

Švejk nemůže být vůdcem národa. Vůdcem národa může být jen Hus. Jen lidé husovské mravní statečnosti a nesmlouvavosti dávají národu hodnotu a jsou zárukou jeho pravé existence. —PP.

Otakar Fisher:

Z evropských žalmů

*Když nám ve vřavě dáno žít,
kěz je plodný náš nepokoj;
když jsi nám určil cíl a štít,
dej nám bojovat dobrý boj.*

*když je tisíce trpících,
v hoře nám vtiskni své hrdosti znak;
když jsi nám do tváře vehnal smích,
vloř naše slovo v své myšlenky prak;*

*dej nám bojovat dobrý boj,
nešetři nás, ale vyved' z tmy;
krví, kterou nám běřeš, hoj
toho, kdo strádá hloub než my;*

*mávej námi jak pochodní svou,
ty, kteréš žertvami nepohrd,
dej, ať nám očistným ohněm vrou
v horečce život a ve cti smrt. —*

*Masaryk po Palackém pochopil, že národ,
který intenzivně žil náboženstvím pět set let,
nemůže se náboženství vzdát a nevzdá se ho,
alž najde jeho nový smysl, a na něm založí
svůj obnovený život." Jar. Šimsa.*

Otakar Odložilík: Jednota Bratrská a reformování francouzského jazyka.

27. Opět na cestách.

Dne 7. března 1600 nastoupil Zdeněk 've jménu Páně' cestu po střední a jižní Francii. Průvod o třiceti členech s trubačem v čele jistě vzbudil hodně pozornosti, at' jel krajem nebo se proplétal městskými ulicemi. Se Zdeněkem jelo několik přátel: jeden člen rodu Windischgrätzů, dva hrabata z Brucku, jeden člen rodu Fuggerů a několik mláďenců původu méně vznešeného. Na cestách ztrávili skoro tři měsíce a do Orleánsu se vrátili až posledního května.

Směr jízdy je vyznačen těmito jmény: Bourges, Moulins, Roanne, Lyon, Viennne, Valence, Orange, Avignon, Aix-en-Provence, Marseille, Arles, Nimes, Montpellier, Béziers, Narbonne, Carcassonne, Toulouse, Bordeaux, Saintes, La Rochelle, Poitiers, Nantes, Angers, Saumur, Tours, Amboise, Blois a Chambord. Za tak dlouhou dobu mnoho viděli a všelico zakusili: pohodu i špatné počasí, jarní deště a smýkavé větry, vlídné přijetí i nepohodlí. V Lyoně pobýli několik dní, aby dopřáli odpočinku sobě i koním — majitel hostince U tří Habešanů, původem Němec, je dobře pohostil. V Avignoně nezůstali déle než dva dny, ačkoliv tam bylo hodně věcí k prohlídce. V Marseille byli pět dní. Ubytování bylo špatné a drahé a ke všemu ještě přišlo strašné povětrí, když už byli na cestě na sever, takže se museli vrátit. V Arles viděli římské památky, v kraji pak obdivovali Pont du Gard. Rovněž město Nimes je upoutalo římskými stavbami, takže tam zůstali dva dny.

Zdeněk měl živý smysl nejenom pro hmotné památky z minulosti, nýbrž i pro běžný život a pro přírodu. Liboval si společnost, nejenom přátele, se kterými opustil Orleáns, nýbrž i lidé, kteří se k nim přidružili aspoň kus cesty. Bylo mu tedy milé, když se v Nimes setkal s Jiřím Škrétou Šotnovským ze Závorčic, studujícím na tamní škole. Připojil se k nim také profesor práva Julius Pacius jeho syn. Pacius je doprovázel nejenom na cestě z Nimes, nýbrž i v Montpellieru. V tom městě se setkali i s Petrem Bröderodem.

Provence, jejíž přirozené hranice překročili kousek na jih od Valence, se hodně lišila od severní oblasti, kterou Zdeněk znal z dřívěj-

ších cest. Jaro bylo v prudkém rozběhu — z Valence odjeli 27. března — a příroda se rychle rozvíjela. V Montpellieru byli od večera 17. dubna do rána 20. toho měsíce. Rozvádím si v duchu Zdenkovy stručné latinské věty a připadá mi to, jako bych stál po jeho boku na věži kostela, ze které byl rozhled daleko široko: přes ostrov Maquellone a starobylý přístav na jeho jižním břehu po Středozemním moři, v trochu jiném směru k Aigues Mortes, a na jihozápad k Pyrenejím. Zdenkovi se líbila i krajina, kterou bylo město otočeno, se záplavou rozmárodných keřů a oliv a s vinicemi, na kterých se rodilo muškátové víno.

V Toulouse jim tři dny uplynuly jako voda. Viděli tam parlament, veliký mlýn na Garoně, frantiskánský klášter, universitu, radnici, chrám sv. Saturnina a jiné památky. V Bordeaux si zase zašli k parlamentu a k radnici a podívali se také na přístav. V La Rochelle hlavní podívanou byly hradby. V Saumuru se Zdeněk a patrně i jiní šlechtici představili Filipovi du Plessis-Mornayovi a prohlédli si zámek za hostitelova doprovodu.

Zastávka v Orleánsu byla krátká, nic víc než tři dny. Pospíchali do Paříže a ani v Chartres nezůstali déle než několik hodin, vskutku jenom tolik, co potřebovali na prohlídku katedrál.

V Paříži sestoupili v hospodě U velkého jelena, jejíž polohu Zdeněk nepopsal. Ztrávili tam jenom jednu noc a k večeru se přestěhovali na předměstí do příbytku, který jim pronajala kterási vdova.

Sluší si povšimnouti Zdenkova mlčení o královském dvoře. Víme odjinud, že Žerotín dvorský život nedoporučoval, ba spíše před ním varoval. Řídil-li se Zdeněk jeho radou, nebo pokyny jiných přátel, nevysvitá ani z deníku ani z jiných pramenů. Ve sřtučných záznamech z první polovice června čteme jména, která jsme poznali už odjinud, Bröderodovo, Windischgrätzovo, a jiná. Je tam jenom jedno francouzské jméno: Zdeněk ztrávil několik hodin nad dopisem určeným saumurskému Pánu, Filipovi du Plessis-Mornayovi.

Dne 15. června mohli obyvatelé kraje, přilehlého k Paříži ze severovýchodu, vidět na

cestě k Dieppe družinu, v níž byl Zdeněk hlavní postavou. Toho dne začala jeho cesta do Anglie, ze které se vrátil dne 12. srpna, nikoli však k Velikému jelenu, nebo k tělnaté vdově na předměstí St. Germain, nýbrž k Železnému kříži.

28. *Přes Ženěvu a Švýcarsko do Štrasburku.*

Po několikeré cestě Francií, po zájezdech do Nizozemí a do Anglie zůstávalo nespíněné ještě jedno přání: Itálie. Zdeněk se tam nerozjel přímo z Paříže, nýbrž vrátil se oklikou do Štrasburku a teprve tamodtud postupoval přes jižní Německo k alpským průsmykům, umožňujícím poměrně lehký sestup do pádské roviny.

Francouzskou metropoli opustil za dvě neděle po návratu z Anglie, to jest 29. srpna k večeru. Cesta z Paříže do Ženěvy nebyla dlouhá a nikdo na ní nemusel zabloudit. Zdeněk a jeho druhové, hrabata z Tiefenbachu, měli dobrého průvodce, muže, který opatroval poštovní spojení mezi oběma městy. Uvedme si aspoň tři jména, abychom zachytili směr jízdy: dne 2. září byli v Troyes, dne 6. v Dijonu, za čtyři dny potom v Besançonu. Dne 14. září odpoledne zahlédli s povýšeného místa jezero a zasnežené štíty v pozadí vodní pláně. Přenocovali v malém městě a na druhý den jeli celkem pohodlně po cestě souběžné se severním břehem jezera. Zdeněk si poznamenal do své knížky několik příhod, uvedl jména chrámů a světských staveb, které navštívil, posteskl si na svizele přechodu přes hory v deštích a jiné nepohodě, ale nic z toho, co zakusil, nebylo nadměru vzrušující nebo kormutlivé.

V Ženěvě se dolůho neomeškal, protože nemínil studovat na universitě a ani nepomýšlel na soukromé studium za vedení některého profesora. Přijel dne 15. září za poledne a odjel po obědě dne 19. září. Jeho zápisy z těch dní se nerozštěhly do šířky, avšak jsou cenné, protože ukazují, co mohl v městě někdy Kalvínové vidět a zakusit mladý vzdělaný šlechtic.

Z hospody, jejíž jméno si nepoznamenal, se vydal hned na druhý den do příbytku Theodora Bezy, pro kterého měl nejspíše doporučující listy. Beza hlásil vzácnou návštěvu na radnici a než se kdo nadál, dostavili se dva zástupcové městské rady, městský tajemník, jehož jméno není v deníku

zaznamenáno, a Jakub Lectius, známý nám už z příběhu Jiřího Zikmunda Prackšického. Nepřišli s prázdnou, nýbrž přinesli vzácným hostům víno na přivítanou. Při obědě zasedli ke stolu se Zdeňkem a jeho družinou. Jidla a řeči se zúčastnil také Beza a Žerotínův dávný známý, Marc Antonio Lombardo, toho roku padesátník.

Po obědě se vydali do města a přede vším jiným si prohlédli radnici. Za ní přišla na radu zbrojnice. Příštího dne, v neděli, byli v kostele: Beza kázal a potom vysluhoval svatou Večeří Páně. Na nedělní oběd se k nim přidružil Marc Antonio, velitel zbrojnice a Abraham purkrabí z Donína, který šel v Ženěvě na studii. Hodné rozruchu v městě způsobil příjezd francouzského vyslance de Sancy s početným průvodem. Čtvrtý den také nezaháleli. Dopoledne navštívili Šimona Goularta, sloužícího u chrámu sv. Gerváse. Po obědě si prohlédli vzornou školu pro chlapce založenou téhož roku, co universita. Cestou tamodtud domů se zastavili u domu U tří orlů, ve kterém prý bydlel Julius Caesar. Večer je pohostil ve svém domě Jakub Lectius. Dne 19. září byli znovu u Bezy, to už na rozloučenou. Poobědvali asi sami a hned po jídle se rozjeli podél jezera k Nyonu, prvnímu noclehu na švýcarské cestě.

Pro poznání Zdeňkova smýšlení nemá význam jenom, co je v jeho poznámkách, nýbrž i věci neuvedené. Ze stručné věty o službách Božích vyvozují, že nepřistoupil v Ženěvě ke stolu Páně. Myslím, že to bylo nejenom proto, že nebyl připraven, nýbrž i pro příslušnost ke směru lutherskému, dostatečně dosvědčenou při jiných událostech.

Cesta ze Ženěvy do Štrasburku nebyla přímo a protáhla se na bezmála měsíc. Její postup určují povšechně tato místa a data: Lausanne (20. IX), Moudon, Payerne, Avenches, Bern (23. IX), Thun, Interlaken, Grindelwald, a zase Interlaken, Brienz, Lungern, Sachseln, Luzern (30. IX), Curych (2. X), Winthertur, Kostnice (5. X), Stein, Schaffhausen (6. X), Waldshut, Basilej (9. X), Kolmar (15. X), Sélestat a konečně Štrasburk (16. X). Zdeněk měl otevřené oči pro všechno, co bylo v dohledu, přírodu i lidské dílo. Vyjízdku těsným údolím z Interlaken do Grindenwaldu podnikl jenom proto, aby viděl ledovce na vysokých alpských štítech. Ochutnal

tam i sýra, který mu dal jako poctu sedlák, mile překvapený tím, že se vznešený cizinec pustil do tak odlehlých míst.

Když se na cestě z Winterthuru přiblížili k zámku Gottlieben, někdo je upozornil, že v zámecké věži byl vězněn Jeroným Pražský. V Kostnici si prohlédli budovu, ve které zasedal obecný církevní sněm. Ve františkánském minoritském klášteře jim ukázali Husovo vězení, kobku uzkou a špinavou, na jejichž stěnách bylo vyškrabáno několik posměšných veršů. Vyšli si i za hradby k místu, kde na hranici Hus vypustil ducha.

Zastávka v Basileji byla delší než v Ženěvě. Bydleli v hospodě U čápa a obeznámili se nejenom s městem, nýbrž i s universitou a ústavu, které se k ní družily, knihovnou, sbírkou lékaře Felixe Platera a pitevnou. Vlidně jim vycházel vstříc Amand Polanus, toho roku rektor university. Jan Jakub Grynaeus také nezavřel dveří, když se k němu hrnuli krajané Karla st. ze Žerotína. Viděli i jiné památkosti, proslulý Tanec smrti, radnici a proslulou sbírku, jejímž majitelem byl Vlach Curio. Jednou při obědě měl Zdeněk jako hosta krajana, Jana Kunovského z Kunovic, který studoval v Basileji a nějak se dověděl o jeho příjezdu.

Ve Štrasburku, který opustil na začátku června 1599, si Zdeněk připadal skoro jako doma. Usadil se zase u Dasypodia, pozdravoval se starými přáteli, zapisoval si do deníka zkušenosti z cesty, poslal listy Brederodovi a jiným přátelům a chystal se na cestu do Itálie. Posiloval se na ni i duchovně: v neděli dne 29. října po řádné přípravě přistoupil ke stolu Páně a vyplnil den poslechem kázání, zpěvem nábožných písní a četbou posvátných knih.

Po obědě v poslední říjnový den projela městskou branou početná družina, jejímž členem byl i Zdeněk Brtnický — kdo počítal dobře, zjistil, že v ní bylo dvacet devět mužů a dvacet čtyři koní. Mířili do Němec a posledním cílem byla Itálie. — — —

29. Mezi svými

Cesty Zdeňka Brtnického z Valdštejna si opravdu zasloužily názu "grande tour", který často čteme ve francouzských knihách. I když si odmyslíme studie ve slezském Břehu, zůstanou nám jako na papíře dvě data: odjezd z Moravy dne 19. srpna 1596 a pře-

chod přes rakouskou hranici u Znojma po dlouhé jízdě z Vlach dne 4. června 1602, bez několika týdnů šest let! Šla mu jistě z duše modlitba, kterou vepsal do deníku na třebíčském zámku, díky mocnému Bohu, studnici slitování a dárci všeho dobra, za to, že ho bezpečně provázel na cestách, odklízěl překážky a nástrahy, zahrnoval nezměrnými dary a dovedl zdravého mezi příbuzné a přátele.

Zdeněk byl podle let mladý, ale musel si hledět hospodářství, které za dlouhého vzdálení řídili správcové pod vrchním dozorem poručníků. Dne 31. října 1602 se na Brtnici dostavili poručníci: Karel st. ze Žerotína, Adam st. z Valdštejna a Jiří Volf Křínecký. Ještě před obědem mu odevzdali do plného vlastnictví a správy obě sdružená zboží, Brtnici a Moravské Budějovice.

Bylo na místě, že se Zdeněk potom ohlížel po nevěstě. Přátelé nebo příbuzní se občas zmínili o možnosti navázat spojení s rodem přiměřeného význačného postavení, avšak poslední rozhodnutí udělal Zdeněk sám, a to podle hlasu srdce. Stalo se to takto:

Za prvního pobytu v Praze kolem polovice září 1603 Zdeňkovi ukázal jeden z přátel podobiznu panny Smiřické. Zdeněk si ji vzal domů na Brtnici a vskutku se chystal k tomu, že si vezme členku rodu tak zámožného. Uviděl ji za druhé návštěvy Prahy dne 6. října. Na druhý den však byl na večeri v domě Jana Rudolfa Trčky a tam se setkal s pannou Mandalenou, dcerou hraběte Martina z Thurnu, o které už mu před tím vyprávěl jeho příbuzný Adam st. z Valdštejna seděním na Žehušicích. Změnil prvotní úmysl a vyhledával příležitost k setkání s pannou Mandalenou. Když se dostal do Prahy po třetí, byl zase u Trčků, a to na obědě. Panně Mandaleně nebyla jeho přítomnost proti mysli. Vyznamenávala Zdeňka svou přízní a roznítla v jeho srdci oheň lásky.

Na zpáteční cestě se zastavil na Žehušicích, všecko vyjevil panu Adamovi a požádal ho, aby se přimluvil u Trčkovy choti Marii Majdaleně, rozené z Lobkovic. Rozumím stručnému zápisu tak, že Martin Thurn byl vdovec a že dcera přebývala v domě Trčkově. Pan Adam se věci ujal a pozval Zdeňka na Žehušice. Dne 11. listopadu se tam konal křest nedávno narozeného chlapce a

bylo tam mnoho hostů, v tom i Trčka s chotí a jejich svěřenka. Zdeněk napřed promluvil s paní Trčkovou a když dostal souhlas, vyhledal hraběcí dcerku. Záznam v deníku začíná česky takto: "Zakázal jsem se v službu panně (slečně), panně Mandaleně z Thurnu". Pokračuje pak latinsky: "a na znamení lásky k ní podávám jí prsten. Ona pak se ke mně přívětivě osvědčuje, takže jsem téhož dne okusil blaživého milování. Den ztráven con allegrazza. Polovici díla má, kdo dobře začal."

Zaslouží si jistě zmínky, že toho dne, kdy "se zakázal ve službu panně Mandaleně", Zdeněk si přečetl před obědem z druhé epistoly ke Korintským kapitoly 7. a 8. Večer si přečetl kapitolu 9. a 10. Nebyl to nahodilý výběr, nýbrž pokračování v soustavně četbě knih Starého a Nového zákona, nejspíše v Kralickém překladu, se kterou začal 1. ledna 1603.

Ze Žehušic se Zdeněk nevrátil na Brtnici, nýbrž zajel si po čtvrté do Prahy. Stýkal se tam hodně s Trčkovými a dojednával s nimi svatbu. Vše postupovalo slibně. K 5. prosinci si Zdeněk poznamenal stručně že navštívil svou vyvolenou a daroval jí démantovou jehlicí. O tři dni později vepsal do deníku potěšitelnou zprávu: paní Trčková odjela z Prahy, avšak panna Mandalena, která jí nejspíše doprovázela, mu poslala ještě před odjezdem věneček na znamení souhlasu.

Zdeněkův pražský pobyt tedy končil. Na cestě zpět se zastavil ještě na Žehušicích a dne 14. prosince se vrátil na své sídlo. Ačkoli v srdci byl rozhodnut, nechtěl udělat poslední krok bez porady s Karlem st. ze Žerotína. Zajel za ním na Rosice a zevrubně s ním všecko probral. Z Rosic se rozjel do Prštíc, sídla páně Martinova. Pan z Thurnu se nezpečoval a nekladl nespílitelné požadavky. Zdeněk pověděl Karlovi staršímu o dobrém pořízení, rozloučil se s ním a na Štědrý den před večerem se vrátil domů. Boží hod oslavil, jak se slušelo — vyslechl i jitřní a večerní kázání a podobnou pobožnost vykonal i v neděli, která připadla na 28. prosinec.

Zdeněkův deník končí posledním dnem roku 1603 a za cenné zápisy, ze kterých jsme dotud čerpali, není náhrady. Datum svatby zatím není jisté.

Když Karel st. ze Žerotína schvaloval Zdeněkův úmysl oženit se s pannou Mandalenou, měl nejspíše na zřeteli nejenom osobní štěstí svěřencovo, nýbrž i obecné věci. Thurnové neseděli v českých zemích ode dáвна: pan Martin a jeho bratří byli vlastně teprve druhým pokolením. Byli však čilí a podnikaví a měli zboží roztroušená po západní Moravě i jihovýchodních Čechách. Příbuzenskými svazky byli už spojeni s několika starými rody. Čím více bylo takových spojek, tím větší vliv měli na veřejné věci.

Hrabě Martin nevynikal ani jako hospodář ani jako politický vůdce. Podle jednoho zápisu Žerotínova bychom mohli soudit, že jeho nejmilejším společníkem byl korbel piva nebo konvice s vínem. Byl prý vysoké postavy a příjemného zevnějšku, ale vůle zřejmě chabé. Záliba v hojném jídle a pití nebyla v tehdejší šlechtické společnosti vlastnost řídká a nebývalá. Ne všichni ji haněli nebo odsuzovali. Možná, že by i Karel starší ze Žerotína, který za svou střídmost snášel štipulavé poznámky i od svých příbuzných, nebyl užil o panu Martinovi výrazu poněkud drsného, hovořeno ožralé, kdyby nebyl způsobil pohoršení ve sněmovní světnici. Všechno z toho, co se odehrálo na zámcích nebo v městských sídlech při svatbách, při křtinách nebo jiných příležitostech, se sneslo a shovivavě přehlédlo a veřejný život běžel dál.

Zdeněk Brtnický se panu Karlovi zřejmě líbil. Měli si o čem vyprávět, když se vrátil z dlouhých cest a když mohl povědět, co viděl ve Francii, co v Nizozemí, jak pořídil u dvora královny Alžbety, jaké vzpomínky si odnesl ze Zeněvy a obzvláště z Bezova domu. Zdeněk zůstal patrně věrný křesťanské nauce v tom podání, které převládlo mezi mírnými následovníky Lutherovými, avšak udržoval přátelské styky se šlechtou, hlásící se k Jednotě a tihnoucí názorově čím dál mocněji k reformované víře.

(Pokračování)

ROZŠIRUJTE HUSŮV LID MEZI SVÝMI PŘÁTELI!
NEČEKEJTE S PŘEDPLATNÝM NA HUSŮV LID NA KONEC ROKU! ZAŠLETE JE HNED. VYDÁVÁNÍ ČASOPISU ZÁVISÍ NA FINANČNÍ PODPĚŘE ČTENÁŘSTVA.

Enrico S. Molnar:

Historický přehled křesťanských svátostí

III. SVATÁ VEČEŘE PÁNĚ

Předběžné poznámky. Sakramentální hody nejsou výlučnou praxí křesťanství. Nacházíme je v různých obměnách i v jiných náboženstvích. Tak na příklad u starých Babyloňanů býval obřad t. zv. "tajemství nebe i země" (nisirtu-šami-y-isirtím), oslavující znovuzkříšení Tammuze; u Egyptanů podobný obřad s "božskou svatbou" je zaznamenán v Knize mrtvých (kap. 178); Zoroastriáni mají řád posvátné intoxikace (Jasna 10:13); u Hindů podobný obřad se jmenuje Bhakti-Marga. U Keltů mívali obětní hody dravidské a staří Řekové příbuzné "mysterie" dyonisoovské a eleusinské, kterým předcházelo devět postních dnů. V ostrovní říši Krétské Minoanští zaznamenali krvavou samo-oběť královskou. Mithraisté, kteří po jistou dobu soupeřili o prvenství s křesťany, praktikovali "taurobolium," zabíjení svatého býka, v jehož krvi byl pak konvertita pokřtěn. Po tomto ritu pak byly "svaté hody" s vodou či ovocnou šťávou a chlebem.

I. Starozákonní svátostní hody

Není možno správně chápat novozákonní učení o svaté večeři Páně bez pozorného přihlídnutí k starozákonním motivům.

- Mojžíš zpečetil starou smlouvu s Bohem krví (Exodus 24:8) a hostinou, ke které pozval sedmdesát starších (Ex. 24:11);
- v první knize Samuelově čteme o svátostních hodech (I. Sam. 2:12-18, 9:13);
- Melchizedek obětoval víno a chléb (Genesis 14:18; viz. Žalm 110:4, Žid. 5:6);
- Hospodin se zjevil Abrahamovi při večeři (Gen. 18), podobně též Gideonovi (Soudců 6:11-22);
- v knize Leviticus nacházíme kněžské předpisy o svátostním hodu v druhé kapitole a podobně v kapitole 23, v. 13;
- v Příslovích čteme o míchání vína s vodou (9:5-6);
- konečně v knize Ekleziastikus (Ben Sirach) čteme o pamětní večeři (24:19-21).
- Ovšem nejdůležitější je *hod velikonočního beránka* (pesah, pascha). Podle Exodus 12 a jiných pasáží starozákonních (Deut. 16:1-8, 26:5-11, atd.) byla pascha (anglicky

Pass-over) obětí, jejíž krví Hospodin v noci Vyjítí ze země porobení ochraňoval Izraele od poslední rány, která sloužila k potření egyptských utiskovatelů.

Svátek hodu velikonočního beránka byl oslavován v 15. dnu měsíce Nisánu (prvního jarního měsíce). Tento den počínal po západu slunce, navečer 14. Nisánu. Poté se nesmělo jíst nic nekvašeného.

i) Úvodem paschálního hodu i jiných svátků bylo zasvěcení svátku zvláštní modlitbou Kidduš a požehnáním prvního kalichu a hořkých bylin; slova ta byla a dosud jsou pronášena hlavou rodiny nad kalichem s vínem a vodou (popsání zvyku možno číst v Učení apoštolském čili *Didaché*, u Ignatia z Antiochie a u Justina).

j) Jinou modlitbou či spíše požeháním starozákonních Židů byla formule "Berakah". Je to forma díkuvzdání (řecky "eucharistia," odkud byl odvozen u řeckých křesťanů termín eucharistie pro sv. večeři Páně). Talmud užívá plurálu "Berakoth" pro příručku veřejných a soukromých modliteb. Viz několik starozákonních příkladů: Gen. 24:27; Job 1:21; Žalm 28:6; ty byly přejaty do Nového zákona (2 Kor. 1:3; I. Pet. 1:3) a patristické literatury (na př. I Klimenta 59).

2. Svatá večeře Páně v Novém Zákoně

Přecházíme-li do Nového zákona, uvidíme, že tam jsou uváděny tři tradice: pavlovská, synoptická, a svatojanská.

A. Sv. Pavel. Tento apoštol zdůrazňuje ideu tradice (paradosis). Něco mu bylo předáno, tradováno (traditio): "Co jsem od Pána přijal, to jsem vám i odevzdal." (1-Kor. 11:23). Pavel je tedy prostředníkem. "I vzal chléb, poděkoval (eucharistein." Všimněme si zde Pavlovy interpretace: "To číňte na mou památku" (Anamnesis). To je jediný příkaz a svědectví pro akci eucharistickou. Když píše o chlebu, sv. Pavel užívá slova "ho artos," znamenající chléb z *kvašeného* těsta. Chléb z nekvašeného těsta se jmenuje řecky "azyma".

"Tento kalich je nová smlouva v mé krvi." V těchto slovech (1-Kor. 11:25) máme přímou narážku na starozákonní židovské chápání vztahu mezi Hospodínem a lidem Božím (Exodus 24:3-8), uskutečněného postříkáním obětní krve. To je smysl starozákonní smlouvy ("Berith"). Nová smlouva (viz. Jeremiáš

31:31-34) naráží na smlouvu, které ještě není uskutečněna, protože čeká na uskutečnění, dokonání v budoucnosti. V pavlovském smyslu tedy každá svatá večeře Páně je přítomným prožíváním vůle Boží v minulosti i v budoucnu. V tomto smyslu asi oslavovali prvotní křesťané sv. večeři v Jerusalemě (Sk. 2:42,46) a sv. Pavel v Troadě (Sk. 20:7).

A. Tradice synoptická. (Sv. Marek 14:22-24; Matouš 26:26-28, Lukáš 22:17-20). Ačkoli Lukáš píše o svátku nekvašených chlebů (azyrna, 22:1), nakonec říká, že při sv. večeři Ježíš lámal chléb kvašený (artos, Lk. 22:19), a pil plod z vinné révy, t. j. kvašené víno (oinos). Ve staré Palestině kvašení nastávalo během šesté hodiny po lisu, načež bylo stáčeno do jiných nádob (Jer. 38:11). Průběhem kvasu staré měchy často pukaly (Mt. 9:17;

Mk. 2:22; Lk. 5:37-38). Víno bylo pravidelnou částí palestinské kuchyně v dobách biblických (Žalm 104:15; Ben Sirach 31:28-29, Mt. 11:18-19, Lk. 7:33-34). Prvním Ježíšovým zázrakem bylo přeměnění vody ve víno při svatbě v Káni galilejské (Jn. 2:1-11); proto dodnes v církvích liturgických se míchá víno s vodou před udlením svátosti podobojí, v upomínku na svatbu v Káni galilejské i na to, že každé Hody Boží jsou vlastně hostinou svatební, oslavující novou smlouvou ženicha (Krista) s nevěstou (církví věřících). To byl výklad Justina (cca. 100-165 po Kr.), Irenaea (cca. 130-200 po Kr.), Klementa Alexandrijského (cca. 150-215 po Kr.) a Cypriána (zemř. 285). V době předreformační jediné církev Arménská odporovala tomuto zvyku.

(Pokračování)

ROZHLEDY

Zač dlužím bratru Františku Prudkému

Napsal Jan Vl. Šebesta pro olomoucký sbor; který tento příspěvek předává celé církvi ke dni 7. října 1962, kdy by se první olomoucký farář František Prudký dožil 90 let. (Napsáno 30. 10. 1960)

Můj domov byla fara reformovaného sboru v Hustopeči. Založil jej Lic. th. Fr. Šebesta, zprvu farář nového sboru v Nikolčicích. Jak z Nikolčic, tak i z Hustopeče jezdil otec dvakrát týdně do Brna učit evangelické žáky na gymnasiu. Bývalo tam dosti žáků z kraje kolem Vanovic a Olešnice, mezi nimi velmi nadaný žák František Prudký, narozený 7. 10. 1872. Toho si otec vyhlédl za svého praporečného a přivezl jej k nám na prázdniny r. 1888. Co měl Prudký, absolvovaný kvintán, u nás dělat? Teď vám povím. Byla se mnou práce, nechodil jsem vůbec do německé obecné školy v poněmčené Hustopeči. Zprvu mne u nás učila slečna Vogtová, pozdější to matka našeho synodního seniora Dr. Hájka; mým domácím učitelem byl i tatínek a potom tedy student Prudký. Jemu bylo téměř 16, mě právě 10 let. Byl přísný. Před tím jsem viděl v našem brněnském gymnasiu u Lužánských třídní nápisy "učírna." Nad naši učební komoru jsem napsal "mučírna." Avšak výsledek

dresury Prudkým byl dobrý: o rok později jsem byl po zkoušce přijat do sekundy na řečeném ústavě. Reditel Holub by mne byl dal do tercie, ale měl jsem málo let. S Prudkým jsme chodili na menší výlety, tak i jednou v neděli do Nosislavě, kde byl přítel tatínkův senior Daniel Nešpor. Ten cvičil děti odpoledne v kostele; probíral něco z listu Židům, kde je řeč o kšaftu. Kluk řekl nahlas "kšeft." Po skončení a požehnání si pan senior zavolal toho kluka do sakristie: počul jsem ztad pak jen jakoby kvikot štěněte. Pak jsme byli s Prudkým v Brně, on v septimě, já v sekundě. Na podzim 1896 jsem zastihl Prudkého jako končícího kandidáta na vídeňské fakultě, kde jsem začal studovat oho-
eloví.

Přeskočme několik let. Přijel jsem do Olomouce na 6. ledna 1898. Pan senior ThDr. Císař ordinoval Prudkého v kapli, kde kdysi dcera Gustava Adolfa se zřekla evangelického religionu, jak říkali otcové. Teď odtud vyšel první veliký rozséváč slova Božího na Hané. Evangeličtí Němci — bylo právě mezi nimi hnutí "Los von Rom" — nás nepustili do svého kostela. Br. Prudký sehnal své české stádce a konečně s ním vystavěl chrám s farou při řece uprostřed města. Po své výučné stanici vikářské v Kloboukách u Dr. Císaře šel tedy na to veliké pole, kde bylo evangelium v začátcích. Do Přerova jezdil nejprve tehdy ces-

tující kazatel Václav Pokorný; nyní Prudký přejímá starost nejen o Přerov, ale také o Prostějov, Hranice, Svěbohov a jiná místa. S hlavní pomocí ředitele Ferd. Kavky, synodního kurátora, založil misijní školu v Olomouci, odkud vycházeli diakoni a evangelisté; tak získal mladé pomocníky. Do své práce zařadil br. Rudolfa Šedého; ten byl vychován v požehnaném porýnském Barmen, usadil se v malém Svěbohově a z tohoto tichého kouta vytvořil Šedý sbor v Hrabové, posilován zakořeněným již sborem v Zábřeze.

Při vši té veliké práci vykonával Prudký cesty za exulanty do Ruska, Jugoslávie, Ameriky; měl stále na srdci ty věrné české exulanty. Když už nemohl sám za nimi, staral se s br. Kavkou, aby synodní rada vysílala další pomocníky. Vybral tedy i mne. Jel jsem do pracovního pole br. Bohumila Radechovského a br. Opočenského. Bylo to na lednici 1930, kdy mne to dobré a sdílné staršovstvo našeho sboru v Pečkách propustilo od 5. do 25. června do Polska. Cesta vedla přes Lvov do Borjatina, Lucku, Michaliovky, Ozeran, Stavky, Kupičova, Peresienky, Kučova, Loďe, Zelova, Varšavy, Žirardova a zpět do Olomouce. Jakou měl radost často již unavený br. Prudký, že jsem viděl a vyhledal "jeho" milované lidi na východě. Navštívil jsem místa, kde všude Prudký kdysi byl, kde býval také br. Šedý. Vrátil jsem se 25. června do Olomouce vysmažen ukrajinským sluníčkem a prachem. Za celých 25 dní mé cesty nesprchlo, téměř stále byla azurová obloha. Br. Prudký přijímal s velikou radostí zpravo-
dajství z mé orientální cesty.

Již tehdy byl Prudký hodně upracován. Vždyť při své široké práci pastýřské byl také členem synodní rady. A co to mimo jiné znamenalo? To, že se vracel ze sezení synodní rady do Olomouce dlouho po půl noci. Ale ráno již zase někde vyučoval. Kdy spal? Jistě mohl říci s Janem Kalvínem: "In serviendo Domino consumo (stravuji se službou Pánu)". Není divu, že zamřel již 26. března 1939, nedosáhnuv 67 let žití. Pán jej chránil na všech cestách, ani v té tehdy temné Haně mu nikdo pro kázání evangelium neubížel.

(Z Českého bratra).

"Láska se nedá hodit na váhu. A přece bez ní bude člověk shledán lehkým."

MODLITBA ZA VLAST

*Mateřské řeči svatý zvuk
na brány nebes buší;
O, popřej sluchu Bože náš,
modlitbě českých duší.*

*Za národ svůj Tě prosíme
my nejdřív touto písní,
dej štěstí mu a svobodu
a zbav ho hřd' a tísní.*

*Fotom za vlast a otcinu
Tě prosí naše řety;
Bud' milejší nám země ta
nad všechny jiné světy.*

*Ta česká zem jak bývala,
ať zas je zemí reků,
by Tobě k slávě trvala
po všechny věky věků . . .*

J. Š. Baar

Tak by mohli svévolně sužovat a vysávat lid, jak to činí udílením absolucí, rezervací a dispensací. A to' se ví, dělali by to ještě ve větší rozsahu, nemít strach, že se lid bude bouřit vída jejich prohnanost. Nehot' Bůh již osvěcuje lid, aby se nedal svést na sceit antikristovo . . . Z milosti Boží vyučení, ať prosí laikové či kněží, vyučují přemnohé příkladem dobrého života a protože veřejně odporují lži antikristově, padají pod mečem, jak se ukázalo na laicích Janovi, Martinovi a Staškovi, kteří odporovali prolhaným učedníkům antikristovým a pod mečem padli. Jini pak nasadili svá hrdla za pravdu a byli mučeni, jati, vězněni, a přece pravdu Kristovu nezapřeli.

HUS, O církvi, kap. 21.

"Občan v komunistickém státě žije s věčně špatným svědomím a ve věčném strachu, že se něčím provinil. Neustále se obává, že bude musít dokázat, že není nepřitelem režimu, právě tak jako ve středověku člověk musil neustále ukazovat svou úctu k církvi." — (Milovan Džilas v Nové třídě).

"Někomu stačí malá překladová změna: Hl'dejte teprve království Božího a spravedlnosti jeho, až toto vše bude vám přidáno."

LITERATURA

Perspektivy (sešit 4, říjen 1962), kulturní sborník vydávaný skupinou českých intelektuálů v New Yorku, náleží nesporně k nejlepším tiskům našeho exilu. Redaktor Ladislav Radimský si zasloužil nejenom pochvaly, ale hlavně finanční podpory k udržení sborníku, kterého jest nám potřeba.

Redaktorův výběr veršů i článků jest znamenitý. Český čtenář získá za \$1.00 více než 56 česky tištěných stránek! Nalezne v nich texty o udržení vnitřního života a zachování duchovní čistoty českého člověka. V době všeobecné chudoby našeho národního života, jak ve vlasti, tak i v exilu, toto jest dar neocenitelný.

Z našeho Siona a odjinud

Synodní výbor Česko-moravské bratrské církve v Texasu v nedávné schůzi rozhodl, že jedním z hlavních úkolů jeho práce v r. 1963 bude získání, co možná největšího počtu mladých lidí pro službu v církvi. Ve své zprávě výbor zdůrazňuje, přestože od r. 1948 počet duchovních vzrostl o 300%, bratrská církev má stále nedostatek farářů. Tato skutečnost má za následek to, že církev je značně omezena v úsilí o rozšíření práce v místech, kde je potřeba organisovat nové sbory.

(Pozn. red.: Doufáme, že výše naznačené úsilí texasských bratří se setká s příznivou odezvou mezi mladými členy a že bratrská církev v Texasu poroste jak počtem tak i duchem!)

Jiří Křen, člen československého hokejového mužstva Spartak, odepřel se navrátit do Prahy z Davosu ve švýcarsku, kde čl. mužstvo vyhrálo Spenglerův pohár. Křen požádal švýcarské úřady o politický azyl. — Associated Press končí tuto zprávu poznámkou, že před posledním zápasem, davoský výbor pro svobodný sport rozdal všem hráčům letáky, v nichž mimo jiné stálo, že bouřlivé ovace, kterými obecenstvo odměnilo československé hráče, nikterak nevyjadřovaly souhlas s komunismem neb komunistickým systemem země, ze které přišli.

8. února mnoho přátel Jaroslava Šimsy v Československu i v zahraničí vzpomene života

a práce tohoto bratra, který se stal obětí hitlerovského šilenství a zahynul v Dachau krátce před ukončením druhé světové války v r. 1945. K uctění památky br. Šimsy přetiskujeme v tomto čísle článek br. P. Pittera, "Husův Lid nebo Švejkův Lid?", který byl v mimeografované formě uveden v 1. čísle Hovorů s pisateli, které br. Pitter vydává ve švýcarsku.

V posledních deseti letech probíhal v Praze systematický architektonický průzkum, který vedl—podle Rudého práva z 30. prosince—k zjištění, že Praha je dnes jediným dochovaným středověkým velkoměstem, jež po stránce složitosti historického půdorysu a výstavby nemá nikde protějšku. Zvlášť památným celkem je Staré Město pražské, kde byly objeveny další kamenné domy z románské doby, spolu s desítkami výstavných gotických stavení, jež někdy mají dokonce i zachovalé krovy. Tento výzkum má v budoucnosti sloužit za podklad pro provádění rekonstrukce Prahy. —FEC.

Ze soukromého pramene dochází zpráva, že v Praze zemřel v listopadu bývalý profesor theologie na Karlově universitě a známý kazatel Dr. Braitó ve věku 65 let. Dr. Braitó byl v roce 1950 odsouzen na patnáct let do vězení a v roce 1960 propuštěn na svobodu po odpýkání dvou třetin trestu. Po propuštění byl dr. Braitó prakticky stále nemocen, neboť práce v uranových dolech podlomila jeho zdraví. Při jeho pohřbu na Olšanských hřbitovech bylo prý možno pozorovat nezvyklé množství uniformovaných příslušníků bezpečnosti, kteří měli zřejmě znemožnit případné demonstrace. — FEC.

Z Československa nám došly zprávy o úmrtí dvou laických bratří z Českomoravské Vysočiny. V Jímramově zemřel v listopadu br. J. Dědič, krejčí a dlouholatý člen tamního evangelického sboru. Br. Dědič byl též velmi činný v místní sokolské jednotě. — V prosinci pak zemřel v Sedlích v Jímramově br. Jaromír Kadlec, býv. kurátor a starší jímramovského sboru a dobře známý v širších evangelických kruzích pro svoji věrnost a misijní nadšenost. Br. Kadlec náležel k těm církevníkům, kteří neustále zne-

klidňovali svým vytrvalým a vážným důrazem na věrnost Pánu Ježíši Kristu v celém životě křesťana. Ve smrti obou zmíněných bratří ztrácí rodiny i jimramovský sbor věrné společníky a pracovníky.

Z Českého bratra (říjen 1962) se dovídáme o šedesátce br. sen. a far. Vladimíra Čapka. Nechce se nám věřit, že to je pravda, protože si br. Vladimíra Čapka neumíme představit jako šedesátníka. Znali jsme ho z jeho předválečné činnosti, co sekretáře mládeže. — Podle zpráv Českého bratra však soudíme, že mladost ducha zůstala s br. Vladimírem až dosud. Br. Čapek zaujímá přední místo mezi faráři českobratrské církve evangelické nejen jako náměstek synodního seniora, ale i jako jeden z nejlepších sborových pastýřů! Do dalších let mu přejeme Boží požehnání a sílu.

Redakce blahopřeje br. a ses. B. J. Zitovému k jejich zlaté svatbě, kterou oslavili ve svém domově v Dinividdie County, Va., dne 17. prosince za velké účasti svých přátel. Sestra Zittová jest dcerou br. Pavla šedivého, dlouholetého čtenáře a předplatitele Křesťanských Listů a Husova Lidu.

Ze Cedar Rapids nás došla zpráva o úmrtí sestry Wokounové. Sestra Wokounová zemřela v neděli, 24. prosince 1962, ve věku 96 let. Zesnulá se narodila 11. listopadu 1866 ve Vratslavi v Československu a do U. S. A. přišla v útlém mládí. V Cedar Rapids žila přes osmdesát let. Sestra Wokounová byla členkou Husova pamětního sboru v Cedar Rapids, jehož zakládajícím členem byl její manžel, za kterého se provdala v r. 1895. S. Wokounová byla po mnoho let učitelkou nedělní školy a pracovnící v Křesťanské snaze. Ve stáří žila se svou dcerou, Marií. Na věčnost ji předešel manžel v r. 1950 a jedna dcera, Esther, v r. 1959. Pozůstalé dceři vyslovujeme upřímnou soustrast.

PŘEDPLATNĚ A DARY NA ČASOPIS A PRÁCI JEDNOTY

došlé do 2. ledna, 1963.

Mrs. M. Horák, Bayport, Minn., dar .. \$5 00
 Rev. A. J. Moncol, Cleveland, Ohio 2.00
 Dr. Miloš Bíl, Forest Hills 75, L. I.,
 N. Y., předplatně a dar 12.00

F. Puymon, Glenside, Sask., Canada,
 předp. a dar 10.00
 Mrs. E. L. Rauber, Atlanta 6, Ga.,
 předp. a dar 10.00
 Miss Marie Pokorný, Baltimore 29, Md.,
 předplatně 2.00
 Mr. and Mrs. J. Petříček, Toronto 10,
 Ont., Canada 10.00
 Mrs. Emilie A. Kadavy, Belleville,
 Kansas, předplatně 2.00
 V. Stepanek, Islington, Ont., Can., dar 25.00
 Lad. Stulik, Berwyn, Ill., předp. a dar 5.00
 Mrs. Stanley G. Greene, Park Ridge, Ill.,
 předplatně a dar 10.00
 J. J. Stalmach, Smithville, Texas, před-
 platně a dar 12.00
 A. A. Stalmach, San Benito, Texas,
 předplatně a dar 12.00
 John M. Paprčka, Newark 7, N. J.,
 předplatně a dar 3.00
 Lad. Matousek, Chicago 23, Ill., předp. 5.00
 Louis Pokorný, Wahoo, Neb., př. a dar 8.00
 Mrs. Julia Nussy-Backer, Fort Lee,
 N. J., dar 15.00
 Charles E. Cuhel, Swisher, Ia., př. a dar 3.00
 Mrs. K. Honska, Long Island City, —
 Mrs. K. Honska, L. L. City, N. Y., dar 5.00
 Mrs. Anna Yukl, S. Lake, Minn., dar 10.00
 Mission Circle Cong. Church, Silver
 Lake, Minn., dar 10.00
 John Židlický, Lime Springs, Iowa, př. 4.00
 Mrs. A. Mjlnar, St. Paul, Minn. předpl. 3.00
 Martin Kujan, Woodside, L. I., N. Y.,
 předpl. a dar 3.00
 Mrs. Rudy Pavlish, Tyndall, S. D., př. 3.00
 Dr. Matthew Spinka, Claremont,
 Calif., předp. a dar 17.00
 Fr. Dvořák, Hopkins, Minn., dar a př. 10.00
 Miss B. Sochor, Uniontown, Penna.,
 předplatně a dar 5.00
 Oliver Community Chapel, Uniontown
 Pa., dar 10.00
 Joseph Pallas, Emerson, Neb. před. a dar 3.00
 Karel Brzobohatý, Los Chorros, Caracas,
 Venezuela, předpl. a dar 10.00
 Vladimír Vrba, Los Angeles, před. a dar 15.00
 Mrs. Frances Naibert, Cedar Rapids, Ia.
 Předpl. a dar 3.00
 Mr. a Mrs. Frank Petrusek, Wallis, Tex.
 Předpl. a dar 10.00
 Rud. Peter, East Chicago, Ind., dar .. 20.00
 Ant. Travnicek, Smithville, Tex. předpl. ..

